REWOLUCJA PRZEMYSŁOWA

I ZMIANY W ŚWIECIE FINANSÓW

HISTORIA

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PYTANIA NA DOBRY POCZĄTEK LEKCJI

Co oznacza słowo „rewolucja"?

Co może ono oznaczać w odniesieniu do przemysłu, a co – w odniesieniu do finansów?

Ministerstwo Finansów

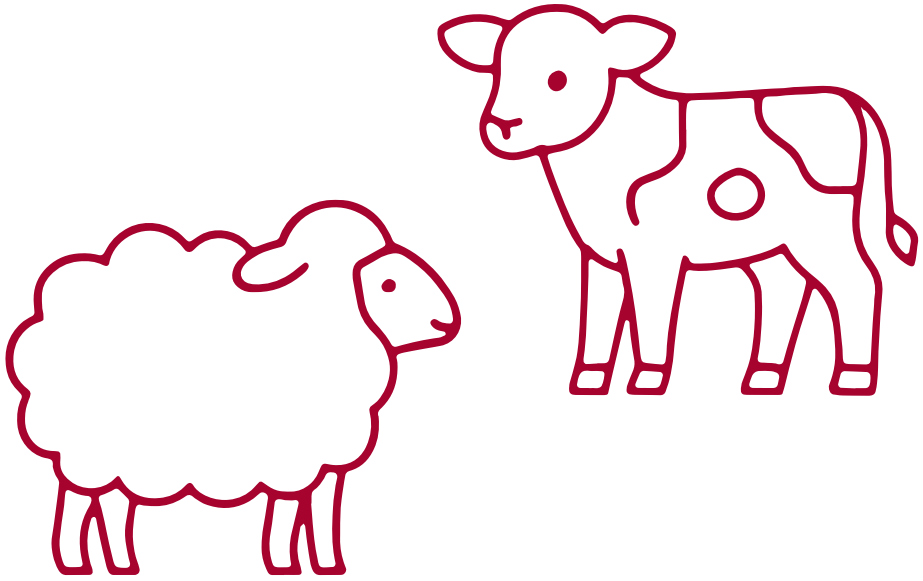
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

REWOLUCJA PRZEMYSŁOWA

- Narodziła się w XVIII wieku w Wielkiej Brytanii.
- Zaczęto wówczas sięgać po nowoczesne metody uprawy roślin oraz poszukiwano coraz lepszych maszyn rolniczych.
- Założono wiele pastwisk dla bydła oraz owiec.
- Wielka Brytania stała się ważnym producentem wełny.

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

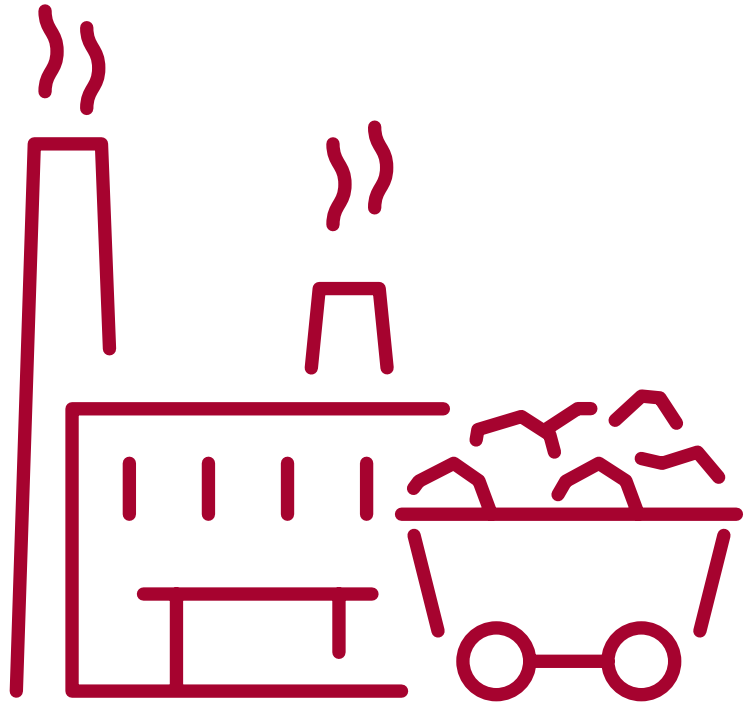
Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

NARODZINY PRZEMYSŁU

- W XVIII wieku wzrosła liczba ludności w Wielkiej Brytanii.
- Małorolni rolnicy przenosili się do miast w poszukiwaniu zatrudnienia.
- Produkcja musiała odpowiedzieć na potrzeby ludzi, armii oraz podążać za zmianą stylu życia części społeczeństwa.

Industrializacja – uprzemysłowienie.

Robotnicy – osoby świadczące pracę najemną.

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

ROZWÓJ MIAST

- Ludzie migrowali **ze wsi do miast** w poszukiwaniu pracy.
- Tworzono **fabryki**, gdzie ludzie wykorzystywali do pracy maszyny.
- Powstawały nowe ośrodki przemysłowe.
- Pojawiła się nowa grupa społeczna – **inteligencja**, której dochody pochodziły z pracy umysłowej. Do grupy tej należeli np. architekci, dziennikarze, adwokaci, nauczyciele, bankierzy i lekarze.

Urbanizacja – szybki rozwój miast.

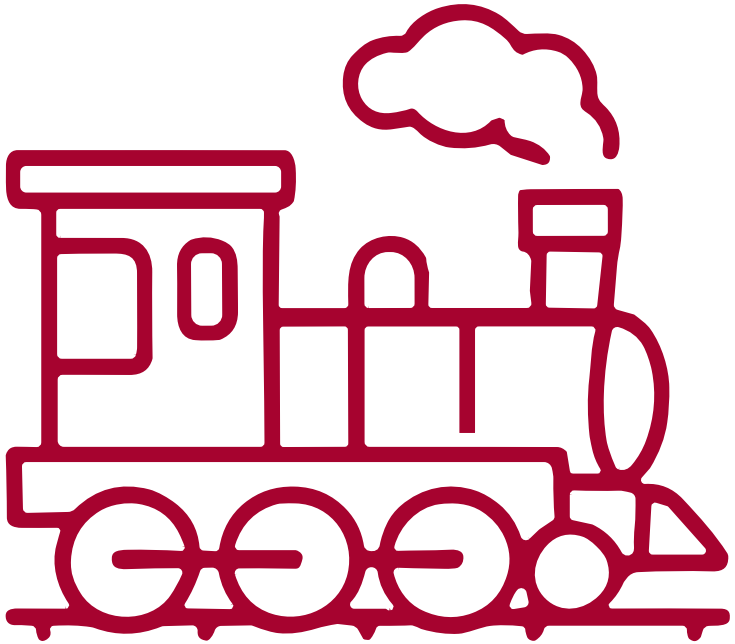
Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

WYNALAZEK, KTÓRY ZMIENIŁ BIEG HISTORII

W 1763 roku **James Watt** wynalazł **maszynę parową**.

Maszyna parowa znalazła zastosowanie:

- **w fabrykach** – dzięki niej nastąpiło zwiększenie wydajności i obniżenie kosztów produkcji,
- **w transporcie** – dzięki niej szybciej można było przewozić towary i ludzi,
- **w górnictwie** – dzięki niej można było pompować wodę z kopalń oraz budować windy górnicze.

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

WYNALAZKI REWOLUCJI PRZEMYSŁOWEJ

- **Przędzarka Spinning Jenny** – James Hargreaves, 1765 rok – umożliwiała jednoczesne przędzenie wielu nici, co zrewolucjonizowało przemysł włókienniczy.
- **Krosno mechaniczne** – Edmund Cartwright, 1786 rok – zautomatyzowało proces tkania.
- **Lokomotywa parowa** – George Stephenson, 1814 rok – umożliwiła szybki transport ludzi i towarów koleją.
- **Statek parowy** – Robert Fulton, 1807 rok – pierwszy praktyczny statek napędzany pracą maszyny parowej.
- **Silnik spalinowy** – Étienne Lenoir, 1860 rok – wpłynął na rozwój komunikacji.
- **Telegraf** – Samuel Morse, 1837 rok – umożliwił szybkie przesyłanie informacji na duże odległości.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PRZEMIANY NA RYNKU FINANSOWYM

1. Potrzeba dużych inwestycji

- Budowa fabryk, zakup maszyn i surowców wymagały ogromnych pieniędzy.
- Pojawiło się zapotrzebowanie na kapitał, czyli środki finansowe potrzebne do prowadzenia działalności gospodarczej.

2. Powstanie nowych instytucji finansowych

- Zaczęły powstawać banki, które udzielały kredytów przedsiębiorcom oraz ludziom potrzebującym wsparcia. Spłata kredytu rozłożona była na części zwane ratami. W zamian za użyczenie środków bank pobierał opłatę – tzw. odsetki.
- Rozwinęły się giełdy papierów wartościowych, na których można było kupować i sprzedawać udziały w firmach, czyli akcje.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PRZEMIANY NA RYNKU FINANSOWYM

3. Rozwój kredytów i pożyczek

- Przedsiębiorcy mogli zaciągać kredyty na rozwój swoich fabryk.
- Dzięki temu nawet osoby bez dużego majątku mogły rozpocząć działalność przemysłową.

4. Początki nowoczesnego kapitalizmu

- Gospodarka zaczęła opierać się na inwestycjach, zyskach i konkurencji.
- Powstała nowa grupa społeczna – fabrykanci, czyli właściciele fabryk.
- Zaczęto myśleć o gospodarce jako o systemie, który może się rozwijać dzięki inwestowaniu i innowacjom (ulepszeniom rozwiązań).
- Inwestowanie – angażowanie posiadanych zasobów, m.in. pieniędzy, w celu nabycia nowych składników majątku, np. nowych maszyn do fabryki, co zapewni jej rozwój i dodatkowe dochody.

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

REWOLUCJA PRZEMYSŁOWA OCZAMI DZIECI

„Utarło się w okręgach fabrycznych, że rodzice posyłają swych siedmio- czy ośmioletnich synów i córki – zimą i latem, o szóstej rano, czasem po ciemku, niekiedy w mróz i śnieg, do fabryk, gdzie panuje często wysoka temperatura, szkodliwa dla zdrowia ludzkiego i gdzie zatrudnieni pracują częstokroć [...] do ósmej wieczór. Dzieci muszą bez przerwy harować na samo wyżywienie; nie przyzwyczajono ich do niewinnych, zdrowych i rozsądnych zabaw; a choćby je nawet poznały, nie daje się im na nie czasu".

Źródło: R. Owen, „Wybór pism", tłum. A. Prejbisz, Warszawa 1948, s. 141–142.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PRACA Z TEKSTEM ŹRÓDŁOWYM

„Są jeszcze na świecie kraje, gdzie dzieci do szkół nie chodzą. Dzieci są tam bardzo nieszczęśliwe, i tak samo bogate, jak biedne. Biedne muszą pracować, ale za słabe i nie umieją jeszcze. Więc co one mogą zarobić? A że nie umieją, więc zrobią nie tak, jak trzeba, to krzyczą na nie, złoszczą się [...]".

Źródło: J. Korczak, „Bankructwo małego Dżeka", Fundacja Warszawski Instytut Bankowości, Warszawa 1924, s. 126, https://przedsiebiorczydzek.pl/wp-content/uploads/2025/02/Ksiazka-Bankructwo-malego-Dzeka_online.pdf (dostęp: 15.09.2025).

Jak wyglądało życie dzieci robotników na początku rewolucji przemysłowej oraz na początku XX wieku?

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

OSZCZĘDZANIE – TWOJA REWOLUCJA FINANSOWA

Dbałość o płynność finansową:

- **Spełnianie marzeń**
  Dzięki oszczędzaniu można kupić coś, na co długo się czekało, np. rower.
- **Nauka cierpliwości i planowania**
  Oszczędzanie uczy, że nie wszystko trzeba mieć od razu – warto poczekać i zaplanować wydatki.
- **Mniejsze ryzyko zadłużenia**
  Osoby, które oszczędzają, rzadziej muszą pożyczać pieniądze, a co za tym idzie – spłacać odsetki (ponosić koszty).
- **Poczucie niezależności i bezpieczeństwa**
  Gdy ma się własne oszczędności, można samodzielnie podejmować decyzje finansowe oraz radzić sobie w trudnych sytuacjach.
- **Jeżeli potrzebny jest kredyt lub pożyczka, należy korzystać z usług legalnych instytucji, rozważyć możliwości spłaty i ocenić ryzyko z tym związane.**
- **Podczas sporządzania ważnych dokumentów warto skorzystać z pomocy notariusza.**
- **Lepiej oszczędzać, niż się zadłużać!**

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

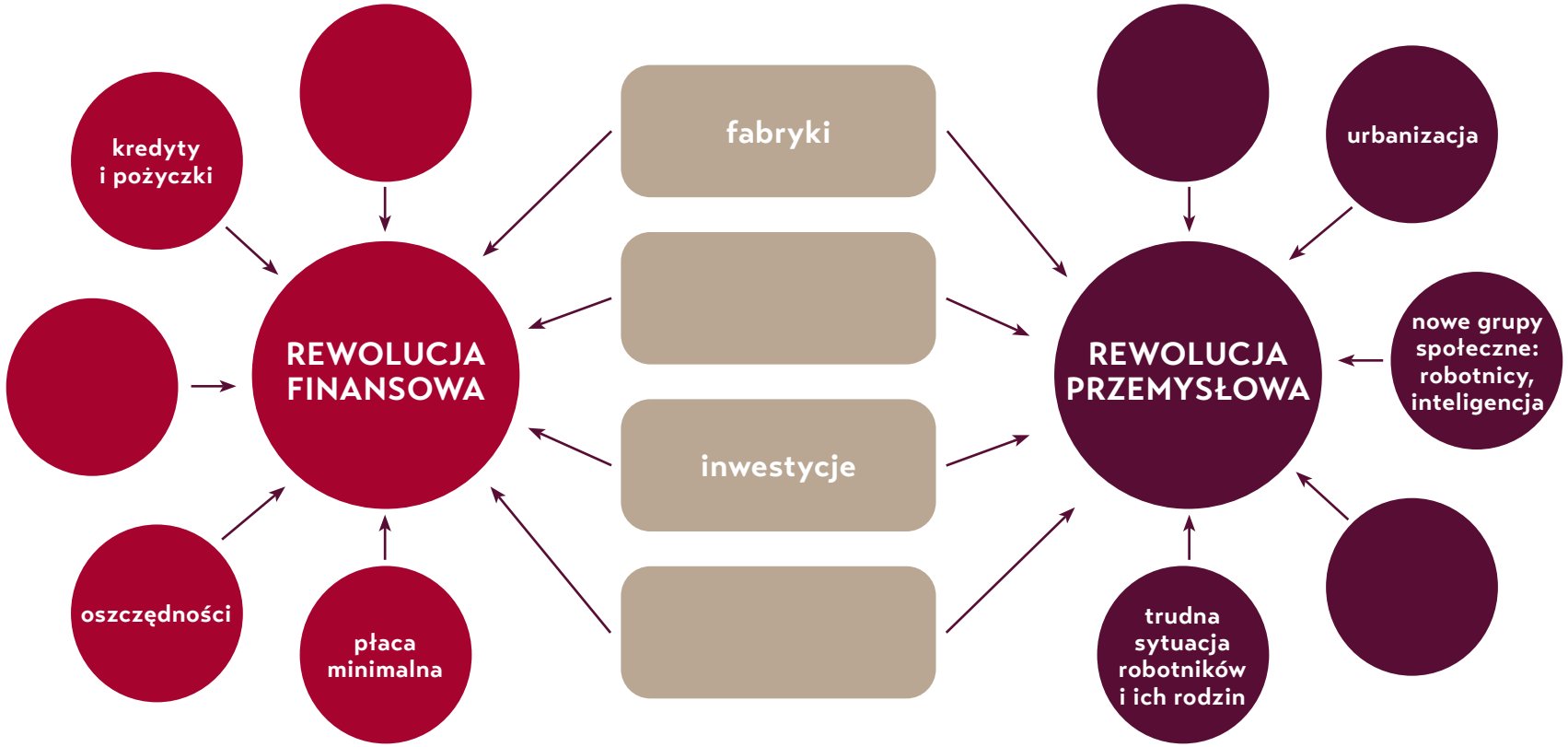
OSZCZĘDZANIE – TWOJA REWOLUCJA FINANSOWA

Sytuacje prowadzące do trudności finansowych:

- **Brak oszczędności**
  Gdy pojawi się nagły wydatek (np. na naprawę zepsutego sprzętu), a nie mamy odłożonych pieniędzy.
- **Nieprzemyślane zakupy**
  Kupowanie pod wpływem reklamy lub emocji rzeczy, które nie są naprawdę potrzebne lub chwilowo możemy się bez nich obyć.
- **Zadłużenie**
  Pożyczanie pieniędzy i brak możliwości ich oddania (np. kredyty, tzw. chwilówki).
- **Utrata pracy lub dochodu**
  Gdy ktoś straci źródło zarobku, a nie ma oszczędności.
- **Wydawanie więcej niż się zarabia**
  Życie „ponad stan", czyli wydawanie pieniędzy, których się nie ma (z kredytów lub pożyczek) lub pomniejszanie oszczędności.
- **Brak zabezpieczenia emerytalnego lub niskie zabezpieczenie emerytalne**
  Brak dochodów lub niskie dochody w starszym wieku.
- **Choroba lub wypadek**
  Koszty z tym związane mogą być bardzo wysokie, jeśli nie ma się ubezpieczenia.

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

BURZA MÓZGÓW

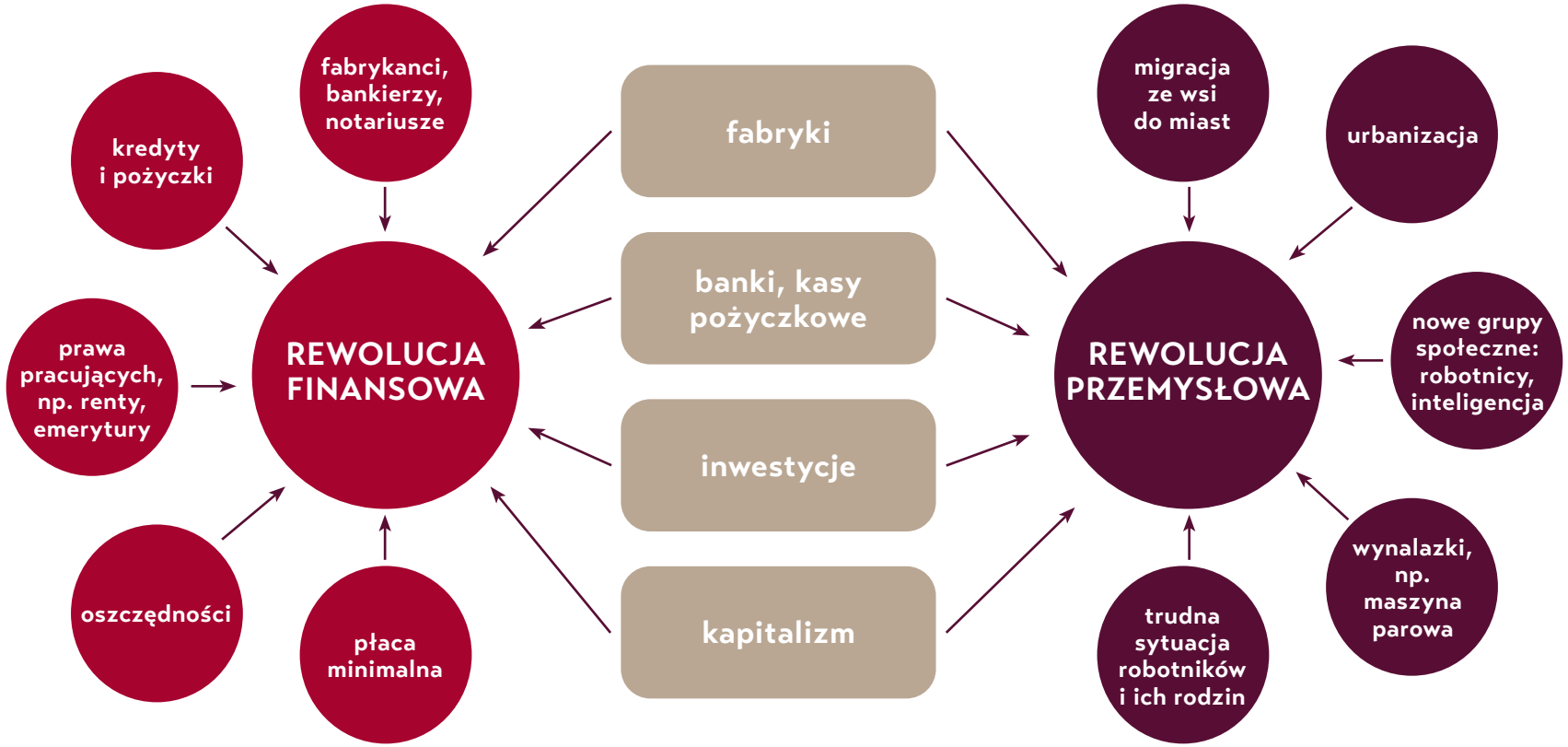

Porównaj dwa pojęcia i znajdź to, co je łączy.

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

PRZYKŁAD UZUPEŁNIONEGO SCHEMATU

Porównaj dwa pojęcia i znajdź to, co je łączy.

Ministerstwo Finansów
FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.

REWOLUCJA PRZEMYSŁOWA I ZMIANY W ŚWIECIE FINANSÓW

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Ministerstwo Finansów

FUNDUSZ EDUKACJI FINANSOWEJ

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Sfinansowano ze środków Funduszu Edukacji Finansowej, którego dysponentem jest Minister Finansów i Gospodarki. Realizatorem Zadania jest Fundacja Warszawski Instytut Bankowości.